

O SISTEMU USAVRŠAVANJA STAREŠINA

Opšte, stručno, tehničko, vojno, ideološko-političko i pedagoško-metodičko usavršavanje starešina je veoma složen i odgovoran zadatak, koji se postavlja pred sve starešine savremene armije. Njegova složenost i neophodnost proizilaze iz mnogih činjenica koje karakterišu prirodu posla vojnog starešine.

Armija se stalno razvija i oprema najsavremenijim tehničkim i borbenim sredstvima, koja temeljito menjaju način vođenja rata, a time rad i život u njoj. Taj brzi rast zahteva stalno preispitivanje i izmenu mnogih pogleda, pravila, propisa i postupaka, a samim tim i naknadno obučavanje i pripremu celokupnog starešinskog sastava koji rukovodi u novim uslovima. Neke naše starešine još uvek se pridržavaju starih načela i metoda usvojenih pre više godina, kada su oni završavali akademiju, kao da se dosad nije ništa promenilo. A u nekim vojnim akademijama, za poslednjih deset godina, broj predmeta se povećao sa 23 na 28, a broj naučnih disciplina kojima treba ovladati sa 51 na 98. To znači da starešine koje su ove akademije završile pre nekoliko godina nisu izučavale 5 predmeta i 47 naučnih disciplina koje su danas i te kako potrebni. Nova tehnička borbena sredstva koja se neprekidno uvode u naoružanje naše armije sve su složenija i zahtevaju daleko više znanja od starešina. Tako je, na primer, utvrđeno da posada tenka T-55 zbog složenosti uređaja mora danas da zna četiri puta više nego posada tenka T-34. Od pilota koji lete na supersoničnom avionu traži se 8—10 puta više znanja nego što je morao da ima pilot koji je leteo na klipnom avionu.

A poznato je da se vreme za obuku nije povećavalo, već smanjivalo, što je dovelo do opšteg nesklada između programa kojim se mora ovladati i vremena kojim se raspolaže. Ta protivrečnost i problem mogu se uspešno savladati samo racionalizacijom i podizanjem nastavnog procesa na viši i savremeniji nivo.

U savremenim uslovima, kako se vidi, rastu potrebe za sve većim obimom vojnih, vojnostručnih i tehničkih znanja starešina i vojnika. Analogno tome sve je aktuelnije pitanje kako što brže, lakše i uspešnije preneti potrebna znanja, veštine i navike na potčinjene i obezbediti da ih aktivno usvoje. Danas se u svetu i kod nas

intenzivno radi na racionalizaciji nastave i nastavnih procesa i u pronalaženju najpogodnijih metoda i sadržaja nastave i vaspitanja Neke škole i jedinice u ovome su postigle vidne rezultate. Ovo je i predmet razmatranja i studija mnogih vojnih stručnjaka, pedagoga, psihologa i sociologa. Rezultate ovih razmatranja i studija starešine moraju neprekidno pratiti i na osnovu toga u rad unositi novine koje daju bolje rezultate.

Kada razmatramo potrebu i značaj usavršavanja starešina, treba imati u vidu ogromne i brze promene koje nastaju u tehnici¹ i privredi zemlje, a sa tim nove mogućnosti oružanih snaga i koncepcije vođenja borbenih dejstava. Dok je za vreme II svetskog rata za izvršenje jednog zadatka trebalo i hiljade aviona, danas sa upotrebom atomskih i hidrogenskih bombi za ovakav i sličan zadatak potreban je samo jedan avion. Nova tehnička borbena sredstva i naoružanje dovode do formiranja i osnivanja potpuno novih vidova i rodova vojske i jedinica. Međutim, neka iskustva u svetu već postoje. Treba ih izučavati, prilagođavati našim uslovima i iznalaziti nova rešenja. To sve zahteva studiosni rad i ne trpi nikakve improvizacije.

Naučno-tehnička revolucija i modernizacija savremne armije stavila je celokupan starešinski kadar u položaj da, gotovo redovno, posle neposrednog, osnovnog vojnog školovanja, sve dok radi mora da uči da bi dopunio svoje znanje i pratio razvoj vojne misli i nauke.² Pogrešno je shvatanje da je visoko stručnom kadru (tehničkim starešinama) dovoljno dati diplomu pogonskog ili diplomiranog inženjera i da je time sve i za sva vremena rešeno. Njima kao i svim drugim, ako ne i više, potrebno je neprekidno usavršavanje. U protivnom oni postaju kočnica tehničkog, tehnološkog i vojnog procesa, prestaju da budu savremene starešine i dovode sebe u situaciju da, umesto znanjem, autoritet drže činom i vlašću. Samo starešine sa solidnim znanjem i umešnošću u rukovođenju mogu računati na siguran uspeh svoje jedinice, kao i na svoj autoritet. Modernizacija Armije, njena sve složenija tehnička opremljenost i organizovanost, traži od starešine sve veće tehničko i opšte obrazovanje, bez kojih se teško može biti dobar specijalista i dalje raditi na svom usavršavanju. Bez toga se postaje improvizator, prakticist. Zato se pred one koji nemaju tu osnovu pogotovo one koji su ranije završili svoje školovanje kao imperativ postavlja dalje lično usavršavanje ukoliko žele da idu u korak sa modernizacijom Armije. Inače sve veći zahtevi koji se postavljaju pred starešine potisnuće ih u stranu, neće odgovarati svojim funkcijama iako bi sa više zalaganja i rada na svom usavršavanju mogli ostati još dugo na službi u Armiji.

¹ Napredak koji je ostvarilo čovečanstvo za poslednjih četrdeset godina veći je nego za prethodnih četrdeset vekova.

² Godišnje u svetu izlazi oko 1,5 miliona članaka, knjiga, izveštaja i patenata iz oblasti nauke i tehnike. U svetu se svakog minuta štampa preko 2.000 stranica samo tehničke literature. Danas u svetu izlazi oko 100.000 naučno-tehničkih časopisa.

Istina je da je naš starešinski sastav različitim oblicima obuke, individualnim radom i redovnim školovanjem stekao mnoga vojno-stručna znanja, a pogotovo praktična iskustva. Ali ne treba zaboraviti da se tehnika brzo razvija da se svakodnevno javljaju nova sredstva za borbena dejstva na zemlji, moru i u vazduhu. Zato je neprekidno usavršavanje i dopunjavanje znanja manje-više normalna aktivnost i svakodnevna obaveza u savremenim uslovima.

Već je odavno poznato, a to nam je praksa već nekoliko puta kroz istoriju potvrdila, da bez dobro obučениh starešina i komandi nema i ne može biti dobro obučениh i borbeno spremnih jedinica. Sve ovo nameće potrebu za razradu takvog sistema usavršavanja koji će obezbediti što veću stručnu, tehničku i opštevojnu spremu starešina, koja će biti na nivou razvitka savremene ratne tehnike i vojne misli uopšte.

PROMENE U OSPOSOBLJAVANJU

Usavršavanje starešinskog kadra u svakoj armiji je neprekidan proces, koji je uslovljen razvijanjem vojne nauke, tehnike i modernizacijom armije. Ovaj proces zahteva promenu u sistemu priprema, osposobljavanja i usavršavanja celokupnog starešinskog sastava, a ne samo nekih kategorija.

Sistemu usavršavanja ponekad se prilazilo nevešto i statički. Nisu korištene razne forme usavršavanja, već isključivo jednogodišnje škole, koje su po svojim programima bile škole više prilagođene ispitima za čin, nego za usavršavanje starešina. Što se tiče usavršavanja tehničkog i drugog kadra sa visokom stručnom spremom tu je bilo čak i pogrešnih shvatanja. Neki su smatrali da je ovom kadru dovoljno da završi fakultet u građanstvu ili odgovarajuću vojnu školu, da dobije diplomu inženjera i da mu kasnije nije potrebno skoro nikakvo organizovano stručno usavršavanje. Tako, na primer, škole za usavršavanje tehničkog kadra su se pre nekoliko godina ugasile, a na mesto njih nisu organizovani ni stalni (ni povremeni) kursevi za sticanje novih znanja, niti su u dovoljnoj meri korištene druge forme usavršavanja. Naravno da se tada javljaju velike razlike u znanju starešina koji tek izlaze iz vojnih akademija i onih koji su istu akademiju ranije završili.

Praksa nam je pokazala da nijedan starešina ne može sa uspehom obavljati svoju dužnost za čitavo vreme svoje aktivne službe ako ostane samo sa onim znanjem koje mu je škola dala, bilo ono iz osnovnog ili iz najvišeg vojnog školovanja. On mora svoja znanja stalno dopunjavati, kako opšte tako i u svojoj specijalnosti. Za takvu dopunu znanja nije više dovoljan samo lični interes i inicijativa pojedinca. Bezuslovno je potreban organizovan rad na proširivanju teoretskih i praktičnih znanja svih pripadnika Armije i celokupnog sastava i to jednim sistemom koji bi uzimao u obzir potrebe vidova, rodova i službi, ali i mogućnosti naše armije.

U sistemu stručnog usavršavanja trebalo bi dati prednost dopunjavanju osnovne spreme starešina neophodne za rad, kao i po-

dizanjem njihovih znanja i sposobnosti na viši stručni, pedagoško-metodski, naučni i ideološki nivo, a posle ići dalje.

Na stručno obrazovanje koje se stiče u vojnoj školi trebalo bi da se planski nastavljaju sve forme usavršavanja, da predstavljaju jedan svesno usmereni sistem, koji bi podizao znanje i spremu starešina. Jedna forma u ovom sistemu ne bi smela nadoknađivati drugu već je dopunjavati i na nju se nadovezivati. Ovo načelo se u prošlosti često kršilo, zbog čega se stvarala složena situacija i pojavljivao niz slabosti.

U ovom sistemu školovanja i usavršavanja starešina ovo se mora izbeći i pronaći rešenja koja nameće modernizacija Armije. Do sada su u osnovnom školovanju teoretska znanja bila zapostavljena u korist primenjene obuke, što se negativno odražavalo na kasnije usavršavanje starešina. Pored toga, bili su predimenzionirani i opšti vojni predmeti na račun opšteobrazovnih (pre svega, matematike, fizike, hemije) i stručnih predmeta.³ Bilo je dosta i poklapanja programa osnovnog vojnog školovanja sa programima škola za usavršavanje, što je u nekim školama dostizalo i preko 70% nastavnog sadržaja. Izučavano je u nekim predmetima isto gradivo na svim nivoima školovanja, što se negativno održavalo na slušaoce. U neke škole usavršavanja upućivani su oficiri sa raznih dužnosti, raznih činova, različitih predznanja pa i godina starosti, pa se to nije pokazalo najsrećnije.

Način daljeg usavršavanja starešina stalno je ostajao veoma složen problem pred svim ustanovama, vojnim školama i komandama. Složenost ovog zadatka proizilazi iz toga što je modernizacija Armije neprekidan proces pa, prema tome, i usavršavanje starešina i sticanje novih znanja treba da bude to isto. Modernizacija i razvoj pojedinih vidova i rodova su tako brzi i revolucionarni da zahtevaju organizaciju i formiranje novih jedinica sa novim naoružanjem, za čiju obuku i upotrebu nemamo uzore već ih moramo sami stvarati. To zahteva posebnu organizaciju i izvođenje obuke. Pored toga, u jedinicama se nalazi veliki broj starešina sa raznim nivoom znanja i najrazličitijom školskom spremom i znanjem kojim raspolažu. Neke komande su ranije formirane i njihova obučenost je veća, dok su druge mlađe i treba im poseban sistem uvežbavanja u zajedničkom radu. Iz svega ovoga se jasno vidi da su modernizacija i razvoj pojedinih vidova i rodova takvi da zahtevaju da hiljade ljudi mora što pre sestiti u klupe i savladati novu tehniku. Međutim, ovo je nemoguće i finansijski i tehnički a i vremenski. Zbog toga se postavlja zadatak da se iznađu razne forme usavršavanja, u kojim bi individualni rad (ali sistematski i kontinuirani) zauzimao vidno mesto.

Usavršavanje aktivnih i rezervnih oficira pa i podoficira može se vršiti kroz razne oblike. Ne sme se svoditi samo na škole, već treba koristiti i druge oblike usavršavanja kao što su: individualni rad, priprema za izvođenje nastave (individualnu i kolektivnu), re-

³ Poznato je da se u nekim stranim opštevojnim školama za izučavanje predmeta tehničkog obrazovanja daje do 35%, a za opšteobrazovne predmete i 35—50% od ukupnog nastavnog vremena.

dovna obuka starešina u komandama, ustanovama i trupnim jedinicama, stalni i povremeni namenski kursevi, preobuka na novoj tehnici. Starešine se mogu usavršavati kroz redovno i vanredno studiranje na fakultetima i višim školama u građanstvu, kroz pripremu i polaganje ispita za vojne akademije, kroz analize i savetovanja o obuci i razne druge forme koje mogu biti raznovrsne i zavisne od konkretnih uslova.

Osposobljavanje starešina ne samo za poziv, nego i za dalje samoobrazovanje počinje za vreme osnovnog vojnog školovanja. Tada im se daje osnova iz pojedinih naučnih disciplina, koja će im biti potrebna u toku čitavog radnog veka za dalje sticanje znanja, kvalifikacije i uspešan rad. Komande jedinica ponekada zahtevaju da im škole daju kadrove osposobljene za sva vremena. Pri ovome gube iz vida i poruku Vrhovnog komandanta. „Ni jedna škola na svetu, pa ni naša vojna škola, ne može dati sva ona znanja koja su čoveku potrebna za ceo život, za neposredan rad, za rukovođenje. Školu treba shvatiti samo kao neophodnu osnovu, na kojoj dalje treba dograđivati znanja i što je još važnije, od koje treba poći u osposobljavanju za praktičan rad”; Našim vojnim školama se može samo zameriti da pitomcima-slušaoциma nisu davale veća teoretska, već su više išle na praktična znanja. Teorija daje snagu da se dalje samostalno ide, da se stvara i razmišlja, da se nauka više koristi u radu. Većina starešina nije u školi naučila da se dalje samostalno školuje, a u praktičnom radu nije sticala navike za sistematsko produbljivanje i obnavljanje stečenih znanja. Komanda RV i PVO dala je zadatak svim komandama jedinica da upoznaju starešine sa novim nastavnim planovima i programima vojnih škola da bi videle obim znanja koje mlađe starešine stiču u školama i potrebu da svoja znanja obnavljaju i dopunjuju.

Stiče se utisak da je u programima naših vojnih škola težište bilo na: usvajanju novih pravila, propisa, raznih naredjenja, normi, ovladavanju pojedinim tehničkim sredstvima. Međutim, vrlo malo pažnje se posvećivalo teoriji, širem sagledavanju srodnih grana i disciplina. Praksa i iskustva nam nameću da nastavnim programima i materijalnom bazom moramo što pre obezbediti da nastava u vojnim akademijama bude na fakultetskom nivou, jer u osnovnom (početnom) školovanju oficirskom kadru treba dati solidnu teorijsku osnovu — pre svega opšteobrazovnu (naučnu) tehničku i vojnu,⁴ sa ciljem da kasnije za sve vreme služenja u Armiji ove starešine mogu samostalno i uspešno pratiti i usvajati novine u oblasti tehnike, taktike, organizacije i rukovođenja jedinicama. Pored podizanja nastave u vojnim akademijama na fakultetski nivo i priznavanja visokoškolske spremne oficirima rodova i službi potrebno je obezbediti da oficirski kadar takozvanog rodovskog smera stekne tehnička znanja (odnosno intendantski oficiri — ekonomska), koja po nivou i obimu odgovaraju prvom stupnju odgovarajućih

⁴ U većini stranih armija u vojnim akademijama gde se pripremaju oficiri karakteristično je da se izučavaju predmeti opšte obrazovni i vojni i da je njihov odnos skoro kod svih akademija 50:50%, raspoloživog fonda nastavnog vremena, za trogodišnje ili četvorogodišnje školovanje.

(srodnih) fakulteta u zemlji, što znači da deo nastavnih sadržaja iz oblasti pojedinih predmeta treba preuzeti sa srodnih fakulteta u građevinarstvu, pri čemu polaziti pre svega od potreba Armije. Prelazak na fakultetski nivo nastave omogućiće starešinama bolje navike i osposobiće ih za kasnije samoobrazovanje, koje je nužno u eri brzog razvitka nauke i tehnike i razvitka vojne nauke uopšte. Može se slobodno reći da se u našem radu potcenjivao značaj teorije i da su u pripremi jedinica i štabova i starešine iz škole vrlo brzo postajale nosioci starih metoda, koji više nisu odgovarali najnovijim dostignućima nauke i tehnike. Bilo je ponegde čak i pojava da se mladim oficirima koji su dolazili iz škola preporučivalo da što pre zaborave ono što su u školi naučili i da rade onako kako se u jedinici ili štabu radi već dugo godina.

Ovome je umnogome doprineo naš sistem školovanja i usavršavanja starešina. Nije mali broj onih koji su završili više vojne akademije i Ratnu školu od 1948. do 1960. godine a da od toga vremena nisu bili ni na kursu za usavršavanje. A tehnika i naoružanje su se strahovito brzo razvijali. Bez škola starešine ovo nisu mogle nadoknaditi, i to ne zato što su bile nesposobne, već zbog velikog broja svakodnevnih zadataka, kojima se često sva pažnja posvećivala, dok je obuka dolazila u drugi plan. Pored toga, obuka starešina u ustanovama, komandama i jedinicama često se nije planski i organizovano izvodila, niti su u njoj učestvovala sve starešine. Teže je na času videti načelnika, komandanta i druge više starešine iako bi oni trebalo da budu glavni nosioci nastave pa čak i njeni izvođači. U nekim stranim armijama najviši oficiri upoznaju sa najnovijim tehničkim borbenim sredstvima (raketama i dr.) starešine jedinica i komandi. U našim uslovima ovo je često prepušteno starešinama zaduženim za održavanje navedenih sredstava, nekoliko i podoficirima.

Neke strane armije ukinule su škole za usavršavanje oficira i uspešno ih zamenile obukom starešina u trupi, komandama i ustanovama, u kojoj se obavezno angažuju sve starešine, od najnižih do najviših.

Praktičan rad u trupi, komandi i ustanovi zahteva od našeg starešine stalno i sistematsko usavršavanje u vojnostručnom, tehničkom, pedagoško-metodičkom i ideološko-političkom pogledu. Ali osnov ovog usavršavanja mora da bude samostalan, individualni rad. Ne bi se smelo dogoditi ni jednom starešini, bez obzira na druge zadatke, da stručno ne prati svoj rad, službu, vojni časopis, i listove. Ali nije dovoljno samo pratiti vojnu štampu, izdanja, već najbolje iz nje prenositi svojim potčinjenim, i tako ih navikavati i podsticati da prate armijsku štampu i sarađuju u njoj.

Usavršavanje starešina može se uspešno sprovoditi, kao što je već napomenuto, kroz obuku, zatim kroz redovne analize nastave, savetovanja, seminare, simpozijume i kurseve. Usavršavaju najviše mogu da doprinesu grupna zanimanja, ratne igre i taktičke vežbe. Na uspeh navedenih oblika može se računati samo ako starešine na te časove dođu solidno pripremljene iako na njima sve

starešine učestvuju. U protivnom na njima se samo izgubi dragoceno vreme, a pored toga i potroše velika materijalna sredstva, posebno na vežbama.

Kroz redovnu obuku starešina postižu se zapaženi rezultati. Međutim, oni bi mogli biti daleko veći kada bi se nastava organizovanije i savremenije izvodila i uz učešće svih starešina. Svaki čas obuke koji se izvodi sa starešinama u stvari trebalo bi da bude ogledni čas, a ne improvizacija časa. Neshvatljivo je da se ponekada u obuci starešina jednostavno čitaju pravila, uputstva i priručnici i drže se predavanja i iz one materije koju starešine mogu i same da pročitaju. Treba znati, kao što je to i postavljeno, da su pretpostavljene starešine odgovorne ne samo za obučenosť svojih potčinjenih već i za njihovo usavršavanje. Retki su primeri da se organi više komande prihvate neposredno organizacije i održavanja nastave u nižim komandama, iako bi to bilo normalno. To je najzad njihova dužnosť, a ne samo kontrola obuke. Nije prihvatljivo nepisano pravilo da na nastavi moraju biti samo niže starešine i oficiri koji „nemaju drugog posla”. Međutim, ova obuka je čak i potrebniša višim starešinama a posebno onim koji su vojne škole ranije završili.

ŠKOLE USAVRŠAVANJA

Škole za usavršavanje oficira JNA postale su iz rodovskih škola. One su predstavljale produženje rodovske specijalizacije, koja je bila nepotpuna u osnovnom školovanju. To je bio jedan od organizovanih oblika usavršavanja starešina. Te škole su bile nužnosť u određenom vremenskom periodu i odigrale su značajnu ulogu u razvoju starešinskog kadra, a posebno ratnog. Kroz njih je prošao skoro celokupni ratni kadar koji iz bilo kojih razloga nije završio ni redovno osnovno školovanje. Da li su još potrebne ovakve škole? U poslednje vreme za slušaoce ovih škola dolaze sve više mlađi oficiri, potporučnici, koji su tek završili akademiju ali istovremeno i potpukovnici sa preko 40 godina. Znači da su upućivani i oni kojima ova škola nije bila namenjena.

Produženjem osnovnog školovanja na 4 godine, od čega 2 godine rodovske specijalizacije i školovanjem kadra u VVA, stvoreni su uslovi da se u osnovnom školovanju stiču i ona vojnostručna znanja koja su do sada davale škole usavršavanja. Kroz ovakav sistem osposobljavaju se starešine i za dužnosťi koje su do sada davale samo škole usavršavanja. Zato, u poslednje vreme preovlađuju mišljenja da su škole usavršavanja izvršile svoju ulogu. Međutim, neki tvrde da su one u našem sistemu školovanja još uvek nužne, ali oni ne polaze od navedenih činjenica. Treba imati u vidu da su škole usavršavanja trajale deset i po meseci i da je cena školovanja po jednom slušaocu iznosila čak i do 11,000.000 st. dinara. Ove škole oficiri su pohađali između osnovnog i najvišeg vojnog školovanja.

U našim uslovima bilo bi mnogo korisnije da se umesto dosadašnjih škola za usavršavanje obrazuju kursevi za usavršavanje

u trajanju od 1 do 6 meseci, koji bi se održavali po potrebi sa ciljem neposrednog osposobljavanja — preobuke za određene dužnosti i upoznavanje sa novinama u tehnici, taktici, operatici i strategiji. Kursevi bi se mogli organizovati u okviru školskih centara i samostalnih vojnih škola, kao i pri višim vojnim akademijama pa i komandama pojedinih jedinica.

Ovi kursevi u stranim armijama održavaju se strogo namenski i po vremenu trajanja su ograničeni od nekoliko sedmica do 8 meseci. Održavaju se pri školskim centrima, vojnim školama, višim vojnim akademijama, kao i u višim trupnim komandama. Usavršavanje oficira vrši se ne samo posle osnovnog vojnog školovanja nego i posle završenog najvišeg vojnog školovanja i ne ograničavajući to činovima i prethodno završenim vojnim školama. Ipak je karakteristično da starešine koje su završile osnovno školovanje idu na kurseve koji se održavaju pri vojnim akademijama i trupnim komandama, a starešine sa završenom višom vojnom akademijom upućuju se na kurseve pri višim vojnim akademijama i ratnim školama. Na ovaj način je usklađeno neprekidno usavršavanje starešina za čitavo vreme službovanja u armiji i prema potrebama, a ne samo između osnovnog i višeg školovanja. Kao veoma pozitivno iskustvo u organizaciji i sprovođenju namenskih kurseva za produbljanje i sticanje novih znanja za starešine koje su završile više vojne akademije može nam poslužiti Viša vojna vazduhoplovna akademija RV i PVO i kurs za tehničko usavršavanje oficira. Ove kurseve, koji traju dva-tri meseca, naizmenično pohađaju starešine sa raznih dužnosti, a u prvom redu one koje su ranije završile akademiju a potrebno im je produbljanje i sticanje novih znanja zbog uvođenja novih tehničkih sredstava u naoružanje, kao i novina u taktici, operatici i tehnici.

STIMULISANJE STAREŠINA

Iz svega iznetog može se jasno videti da je naučno-tehnička revolucija i modernizacija Armije stavila celokupan starešinski kadar u položaj da redovno mora učiti, širiti i dopunjavati svoja znanja. Zato se usavršavanje starešina mora vršiti organizovano. Sistem usavršavanja treba da obuhvati sve starešine od najviših pa do najnižih i da se odvija kroz najrazličitije forme, koje bi se primenjivale prema konkretnim uslovima i potrebama. Škole moraju naučiti pitomce da se dalje samostalno izgrađuju. Kod starešina se moraju stvoriti navike za individualni rad i sticanje novih znanja. Važno je kod starešina razvijati navike i stalno ih podsticati na praćenje vojne publicistike, kao i na saradnju. Nužno bi bilo razraditi i sistem stimulisanja starešina za sticanje novih znanja. Mere stimulisanja su veoma važne za rad na podizanju stručnih i opštevojnih znanja. Mi već imamo izvesne stimulacije, kao što su vanredna unapređenja, novčane nagrade, pohvale i dr. Neophodno je naći i nove oblike, ali od strane naših organa i starešina nisu

dovoljno korišćene ni postojeće mere stimulisanja, a da i ne govorimo o iznalaženju novih. Stručno znanje, pravilnije održavanje i eksploatacija tehnike treba mnogo više nego do sada da se cene i nagrađuju. Neka se u jednoj jedinici, npr. u toku jedne godine, boljim održavanjem sačuva samo jedan avion, tenk, radar ili neko drugo borbeno sredstvo, eto materijalnih sredstava za nagradu stotine starešina, a da i ne govorimo o tome koliko to doprinosi borbenoj gotovosti jedinice.

Stimulisanju starešina za usavršavanje i sticanje novih znanja doprinelo bi priznavanje vojnih škola i vojne nauke uopšte. Ukoliko bi se u našoj armiji uvela nastavnička zvanja, akademski naučni stepeni i na njih davao poseban dodatak npr od 5 do 15⁰/₀ od plate, to bi bila i te kako efikasna mera stimulisanja starešina za usavršavanje i sticanje novih znanja. Moglo bi se naći mnogo drugih mera, kao što su: upućivanje takvih starešina na više školovanje bez polaganja prijemnog ispita; omogućavanje vanrednog školovanja u našim višim vojnim i građanskim školama i fakultetima, upućivanje na školovanje u inostranstvo, javno isticanje i odavanje, priznanja starešinama koje svom uzdizanju poklanjaju više pažnje unošenje u ocenu starešine na prvom mestu znanja i stručnosti koje je primenjivao pri obavljanju funkcionalne dužnosti, postavljanje na viši položaj, premeštanje nastavnika iz niže u višu školu takođe za nastavnika itd. Sve bi to doprinelo boljem stručnom osposobljavanju i usavršavanju naših starešina.

Potpukovnik
Milorad BOGDANOVIĆ